

Εκτίμηση Εξατμισοδιαπνοής Υδρολογία

Δρ Μ.Σπηλιώτης

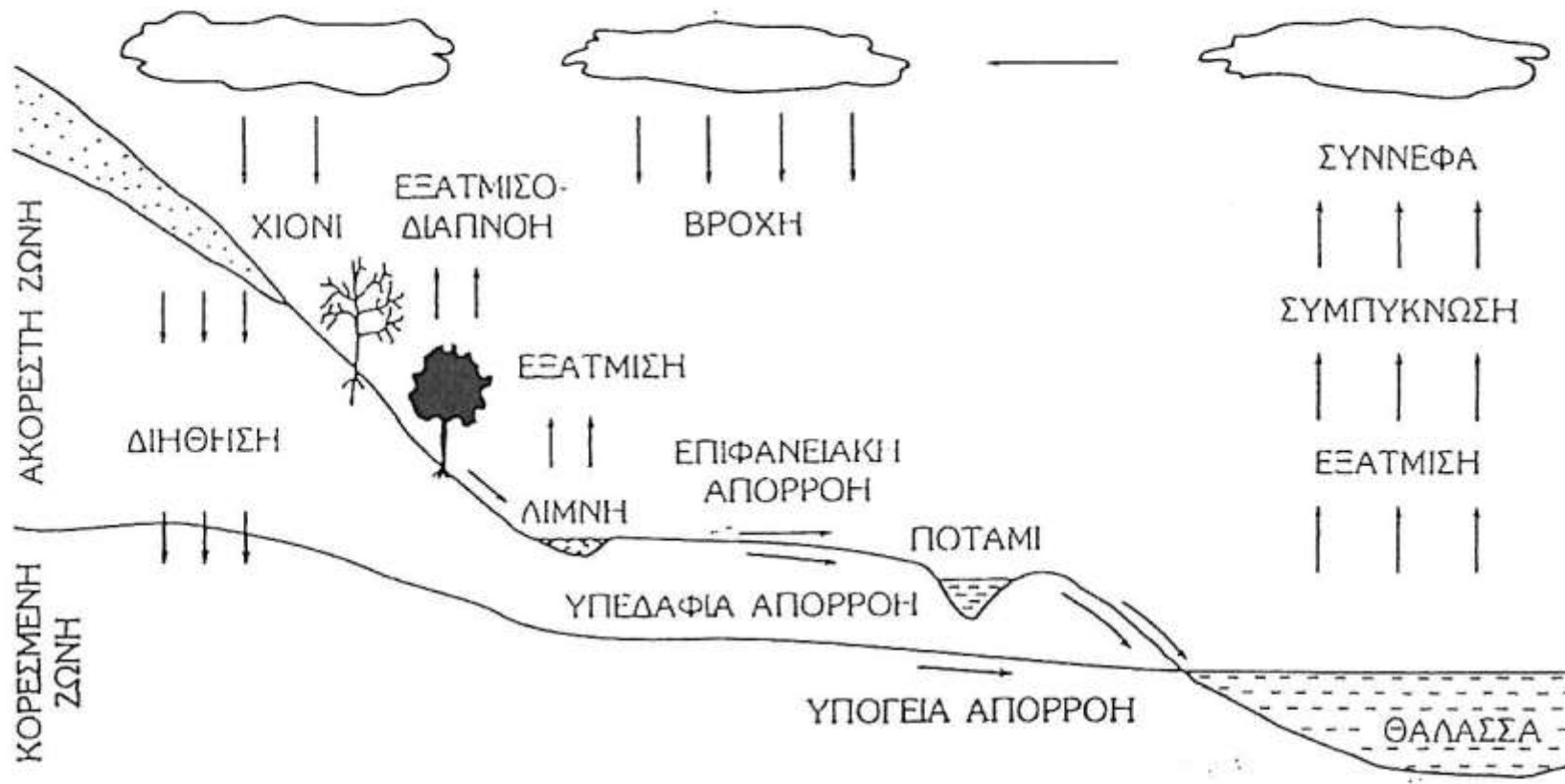
Βασική βιβλιογραφία σημερινού μαθήματος

- Χρυσάνθου Βλ., 2013. Σημειώσεις Υδρολογίας.
- Μπέλλος Κ., 2006. Στοιχεία Τεχνικής Υδρολογίας. Ξάνθη.
- Τσακίρης Γ. και Βαγγέλης Χ., 2009. Υδατικοί πόροι: II. Εφαρμογές Τεχνικής Υδρολογίας, Ασκήσεις. (3 κεφάλαιο). Εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα.
- Σακάς Ι, 2012. Τεχνική Υδρολογία (άσκηση δυναμικής εξατμισοδιαπνοής). Εκδόσεις Αϊβαζίδη, Θεσσαλονίκη.
- McCuen, 1988. Hydrologic Analysis and Design. Prentice Hall, 1998

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Υδρολογία: - Νερά της Γης
  - Εμφάνιση, κυκλοφορία, διανομή αυτών
  - Φυσικές και χημικές ιδιότητες
  - Αλληλεπίδραση με το περιβάλλον
- Τεχνική Υδρολογία: - Εφαρμοσμένος τομέας
  - Προβλήματα του νερού που εχετίζονται με τη μελέτη και λειτουργία των υδραυλικών έργων
- Υδρολογικός κύκλος: - Κυκλοφορία νερού στη φύση μεταξύ ωκεανών - ατμόσφαιρας - Ήρας - ωκεανών.
  - Αέρια κατάσταση: υδρατμοί
  - Στερεά κατάσταση: χιόνι, χαλάζι
  - Αρχή υδρολογικού κύκλου:
    - Δεν υφίσταται
    - μπορεί να τοποθετηθεί στην ατμόσφαιρα

Χρυσάνθου, 2013

Σχ. 1.1 Γραφική απεικόνιση του υδρολογικού κύκλου
Μπέλλος, 2006

Εξατμισοδιαπνοή

- Εξάτμιση: νερό από υγρή σε αέρια φάση (π.χ. ταμιευτήρας)
- Πραγματική εξατμισοδιαπνοή: μεταφορά νερό προς την ατμόσφαιρα από τη διαπνοή των φυτών και από την εξάτμιση από την επιφάνεια του εδάφους και των φύλλων όταν αυτά είναι υγρά
- **Δυνητική Εξατμισοδιαπνοή: εξατμισοδιαπνοή σε συνθήκες πλήρους διαθεσιμότητας νερού (κλιματικοί παράγοντες θερμοκρασία, μικροκλίμα κ.ά) (πιο γενικό, μοντέλα υδατικού ισοζυγίου)**
- Δυνητική Εξατμισοδιαπνοή καλλιέργειας αναφοράς: εξατμισοδιαπνοή σε συνθήκες πλήρους διαθεσιμότητας νερού για μία καλλιέργεια αναφοράς (π.χ. μηδική) που αναπτύσσεται δυναμικά (Παπαμηχαήλ, 2001)(αρδεύσεις)
- Δυνητική Εξατμισοδιαπνοή καλλιέργειας : υπολογισμός σε σχέση με τη Δυνητική Εξατμισοδιαπνοή καλλιέργειας αναφοράς
- Συνήθως η διαστασιολόγηση γίνεται με βάση τη δυναμική εξατμισοδιαπνοή, δυσκολία αποτίμησης της πραγματικής εξατμισοδιαπνοής

Δυνητική και Πραγματική Εξατμισοδιαπνοή

- Δυνητική Εξατμισοδιαπνοή: Εξατμισοδιαπνοή σε συνθήκες άπειρης επάρκειας νερού, ισχυρή εξάρτηση (και όχι μόνο) από θερμοκρασία.
- Σε πραγματικές συνθήκες το καλοκαίρι για μη αρδευόμενες εκτάσεις στον Ελληνικό χώρο η πραγματική εξατμισοδιαπνοή είναι μικρότερη της δυνητικής
- Αρδευόμενες εκτάσεις: Πραγματική εξατμισοδιαπνοή προσεγγίζει τη δυνητική

Μέθοδος Thornthwaite

$$PET = 16 \cdot \frac{L_E}{12} \cdot \frac{N_E}{30} \cdot \left(\frac{10T}{T_E} \right)^a$$

Εξάρτηση μόνο από τη θερμοκρασία κατά Thornthwaite

PET : μηνιαία τιμή δυνητικής εξατμισοδιαπνοής [mm]

L_E : αριθμός πραγματικών ωρών ημέρας

N_E : αριθμός των ημερών του μήνα

T : μέση μηνιαία θερμοκρασία του αέρα [$^{\circ}C$]

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.7

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΔΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΞΑΤΜΙΣΟΔΙΑΠΝΟΗΣ ΚΑΤΑ ΘΟΡΝΤΗΒΑΙΤΕ

Β. Γεωγρ. Πλάτος	ΙΑΝ.	ΦΕΒ.	ΜΑΡ.	ΑΠΡ.	ΜΑΪ.	ΙΟΥΝ.	ΙΟΥΛ.	ΑΥΓ.	ΣΕΠΤ.	ΟΚΤ.	ΝΟΕ.	ΔΕΚ.
0	1.04	0.94	1.04	1.01	1.04	1.01	1.04	1.04	1.01	1.04	1.01	1.04
10	1.00	0.91	1.03	1.03	1.08	1.06	1.08	1.07	1.02	1.02	0.98	0.99
20	0.95	0.90	1.03	1.05	1.13	1.11	1.14	1.11	1.02	1.00	0.93	0.94
30	0.90	0.87	1.03	1.08	1.18	1.17	1.20	1.14	1.03	0.98	0.89	0.88
35	0.87	0.85	1.03	1.09	1.21	1.21	1.23	1.16	1.03	0.97	0.86	0.85
40	0.84	0.83	1.03	1.11	1.24	1.25	1.27	1.18	1.04	0.96	0.83	0.81
45	0.80	0.81	1.02	1.13	1.28	1.29	1.31	1.21	1.04	0.94	0.79	0.75
50	0.74	0.78	1.02	1.15	1.33	1.36	1.37	1.25	1.06	0.92	0.76	0.70

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Εξίσωση για εκτίμηση

Δυνητικής

Εξατμισοδιαπνοής

mm/ μήνα

(μηνιαία βάση)

Δυναμική εξατμισοδιαπνοή λεκάνης, αν η ημέρα έχει διάρκεια 12 ώρες και για 30 ημέρες ανά μήνα

$$ET_p' = 16 \left(10 T / T_E \right)^{\alpha}$$

T_E : ετήσιος θερμικός δείκτης του Thornthwaite

$$T_E = \sum_{i=1}^{12} \left(\frac{T}{5} \right)^{1.514}$$

Ετήσιος
(όχι μηνιαίος)

$$\alpha = 6.75 \times 10^{-7} T_E^3 - 7.71 \times 10^{-5} T_E^2 + 0.01792 T_E + 0.49239$$

Μετά: διόρθωση με βάση το μήνα και τη γεωγραφικό πλάτος
(πίνακας 5,7, Σακκά 1./σελ. 405)

Μειονεκτήματα

- Υποεκτίμηση της ΡΕΤ το καλοκαίρι
- " " " σε ξηρά και ημίξηρα κλίματα
- Η μέθοδος δεν είναι κατάλληλη για μικρά χρονικά διαστήματα

Δε λαμβάνει υπόψη άλλους παράγοντες
Π.χ. νησιά, (αέρηδες) ταχύτητα ανέμου

5.12.2 Υπολογισμός της δυνητικής εξατμισοδιαπνοής σε πεδινή περιοχή

Για την πεδιάδα Νέστου, ευρισκόμενη σε Β. γεωγραφικό πλ 41°, να υπολογισθεί η τιμή της μέσης ετήσιας δυνητικής εξατμισοδιαπνοής. Οι τιμές της μέσης μηνιαίας θερμοκρασίας δίδονται στην στήλη 2 του Πίνακα 5.15.

ΜΗΝΑΣ	Μέση μηνιαία θερμοκρασία T [°C]
(1)	(2)
Ι	3.9
Φ	5.7
Μ	8.4
Α	13.8
Μ	18.5
Ι	23.2
Ι	26.0
Α	25.5
Σ	22.0
Ο	15.4
Ν	10.2
Δ	6.5
Σ[ ]	-

Άσκηση (Σακκάς, 2006)

$$ET_p' = 16 \left(10 T / T_E \right)^\alpha$$

όπου T = η μέση μηνιαία θερμοκρασία, [$^{\circ}\text{C}$], και οι τιμές των παραμέτρων α και T_E δίδονται, αντιστοίχως, από τις Εξ. 5.73 και 5.74.

Δυναμική εξατμισοδιαπνοή λεκάνης, αν η ημέρα έχει διάρκεια 12 ώρες και για 30 ημέρες ανά μήνα

Μετά: διόρθωση με βάση το μήνα και τη γεωγραφικό πλάτος (πίνακας 5,7, Σακκά Ι./σελ. 405)

T_E : ετήσιος θερμικός δείκτης του Thornthwaite

$$T_E = \sum_1^{12} \left(\frac{T}{5} \right)^{1.514}$$

πιο απλά

$$i = \left(T / 5 \right)^{1.514}$$

$$T_E = \sum_1^{12} i = 69.46$$

Η τιμή του εκθέτη α θα είναι

$$\alpha = 6.75 \times 10^{-7} \times (69.46)^3 - 7.71 \times 10^{-5} \times (69.46)^2$$

$$+ 1.792 \times 10^{-2} \times 69.46 + 0.49239 = 1.5913$$

Ετήσια μεγέθη
(όχι μηνιαίος)

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.15

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΞΑΤΜΙΣΟΔΙΑΠΝΟΗΣ
(κατά Thornthwaite)

Πίνακας 5.7
405, Σακκάς Ι.

ΜΗΝΑΣ	Μέση μηνιαία θερμοκρασία T [°C]	Μηνιαίος θερμικός δείκτης i	Ανηγγμένη εξατμισο- διαπνοή ET _p [mm]	Συντελεστής διορθώσεως C	Δυνητική εξατμισο- διαπνοή ET _p [mm]
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Ι	3.9	0.69	6.4	0.832	5.3
Φ	5.7	1.22	11.7	0.826	9.7
Μ	8.4	2.19	21.7	1.028	22.3
Α	13.8	4.65	47.7	1.114	53.1
Μ	18.5	7.25	76.1	1.248	95.0
Ι	23.2	10.21	109.0	1.258	137.1
Ι	26.0	12.13	130.7	1.278	167.0
Α	25.5	11.78	126.7	1.186	150.3
Σ	22.0	9.42	100.2	1.040	104.2
Ο	15.4	5.49	56.8	0.956	54.3
Ν	10.2	2.94	29.5	0.822	24.2
Δ	6.5	1.49	14.4	0.798	11.5
Σ[ ]	-	69.46	-	-	834.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.7

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΞΑΤΜΙΣΟΔΙΑΠΝΟΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΘΟΡΝΤΗΨΑΙΤΕ

Β. Γεωγρ. Πλάτος	ΙΑΝ.	ΦΕΒ.	ΜΑΡ.	ΑΠΡ.	ΜΑΪ.	ΙΟΥΝ.	ΙΟΥΛ.	ΑΥΓ.	ΣΕΠΤ.	ΟΚΤ.	ΝΟΕ.	ΔΕΚ.
0	1.04	0.94	1.04	1.01	1.04	1.01	1.04	1.04	1.01	1.04	1.01	1.04
10	1.00	0.91	1.03	1.03	1.08	1.06	1.08	1.07	1.02	1.02	0.98	0.99
20	0.95	0.90	1.03	1.05	1.13	1.11	1.14	1.11	1.02	1.00	0.93	0.94
30	0.90	0.87	1.03	1.08	1.18	1.17	1.20	1.14	1.03	0.98	0.89	0.88
35	0.87	0.85	1.03	1.09	1.21	1.21	1.23	1.16	1.03	0.97	0.86	0.85
40	0.84	0.83	1.03	1.11	1.24	1.25	1.27	1.18	1.04	0.96	0.83	0.81
45	0.80	0.81	1.02	1.13	1.28	1.29	1.31	1.21	1.04	0.94	0.79	0.75
50	0.74	0.78	1.02	1.15	1.33	1.36	1.37	1.25	1.06	0.92	0.76	0.70

Τέλος, στην στήλη 6 υπολογίζονται οι τελικές (διορθωμένες) τιμές της μέσης μηνιαίας δυνητικής εξατμισοδιαπνοής ET_p με την σχέση

$$ET_p = C ET'_p \quad (5.101)$$

Συνεπώς, η τιμή της μέσης ετήσιας δυνητικής εξατμισοδιαπνοής U είναι

$$U = \sum_1^{12} [ET_p] = 834.9 \text{ mm}$$

Μέθοδος Τυτε

$$E = \frac{P}{\sqrt{0.90 + \left(\frac{P}{L}\right)^2}}$$

E : μέσο ετήσιο έλλειμμα ροής (μέση ετησία πραγματική εξατμισο-
διαπνοή) [mm]

P : μέσο ετήσιο ύψος βροχόπτωσης [mm]

L : συνάρτηση της θερμοκρασίας [mm]

$$L = 300 + 25T + 0.05T^3$$

T : μέση ετησία θερμοκρασία αέρα [$^{\circ}\text{C}$]

$$E = (0.90 + H^2)^{-\frac{1}{2}}$$

$$E = \frac{E}{P}$$

$$H = \frac{P}{L}$$

αδιάστατη μορφή

- για $H \geq 0.316 \Rightarrow E \leq 1$

- για $H < 0.316 \Rightarrow E = 1$

ΠΡΟΣΟΧΗ:
Εξίσωση για εκτίμηση
πραγματικής
εξατμισοδιαπνοής
σε ετήσια βάση